

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 16. junija 1941-XIX

Cena posamezni številki din 1'50

Pomembnost malih podjetij

Današnji čas ljubi velike številke, velika podjetja in velike dogodke, dočim veljavo in pomen manjših stvari omalovažuje. Ford, Krupp in drugi takšni velepodjetniki imajo najvišjo slavo in široke množice vidijo samo njih delo, njih velepodjetja in se čudijo velikanskim produkcijskim številkam njih podjetij. Vse pa pozablja na malega in srednjega podjetnika, trgovca, obrtnika in tovarnarja, pa čeprav je ravno od dela teh najbolj odvisna preskrba ljudi z najpotrebnejšim blagom.

V gospodarskem življenju je potrebna temeljita korektura naziranj in javnost pri občeodvajanju velikih gospodarskih ljudi ne sme pozabiti na težko, odgovorno in neprestano delo malih in srednjih podjetnikov. O tem piše tudi zadnji »Das Reich« ter pravi med drugim:

Velepodjetja so vedno za potek vsega narodnega gospodarstva pomembna, pa naj gre za združitev produkcije posameznikov ali za pravočasno odkritje možnosti uporabe električnega toka ali za proizvodnjo sintetičnega dušika. Nasprotno pa je za širšo javnost zelo malo važno, da se nekdo skrbi za preskrbo nekega mestnega dela s sirom ali s sukanecem. Velepodjetnik pač zato predvsem zanima javnost, ker je njegovo delo tudi v prvi vrsti namenjeno celoti.

Vendar pa bi bilo napačno, če se ne bi cenila pomembnost malih in srednjih podjetij za gospodarsko blagostanje naroda. Ni le naključje, da je vzgoja trgovskega in obrtnega naraščaja v prvi vrsti naloga malih in srednjih podjetij. Kajti mladi ljudje si pri teh podjetnikih ne pridobijo samo strokovnega znanja, temveč jim je podjetnik tudi osebni vzor. Če se bo nekoč pisala zgodovina nemškega vojnega gospodarstva od l. 1939 dalje, potem tudi ne bo smela biti pozabljena ugotovitev, kako zelo so olajšali preskrbo prebivalstva spretni mali in srednji podjetniki. Če ne bi tovarnarji, trgovci in nakupovalci tvegali, da so znaten del svojega denarja naložili v blago, bi marsikatero blago že davno primanjkovalo. In če ne bi ožji in daljni sorodniki nadomestili v podjetjih vpoklicance pod orožje, bi moralo ostati marsikatero naročilo zaradi primanjkanja oseba neizvršeno. Zato treba tudi enkrat priznati, da se prilagoditev malih vsakdanjih potreb na potrebe vsega gospodarstva ne bi izvršila tako brez motnje, če ne bi stotisoči malih in srednjih podjetnikov zastavili svojo eksistenco, svojo delovno silo in svoje premoženje, da bi na ta način tudi v defenzivnem položaju, v katerega spravi vojno gospodarstvo sleherno proizvodnjo, ki ne služi neposredno oboroževanju, dosegli čim večje uspehe.

Napredki v gospodarskem življenju, ustvarjanje novih oblik, so predvsem zaslug velepodjetij — kvaliteta povprečne gospodarske storitve, ki pa odloča o preskrbi prebivalstva, pa je odvisna od malega in srednjega podjetnika. Samo pomislimo, kako se mora podjetnik hitro odločiti, kako mora pravilno preceniti vse možnosti in najti vse izhode in prilagoditve, da blaga ne kupi le na papirju,

temveč da ga tudi v določenem času spravi na določen kraj. Upoštevati pa treba pri tem še to, da mali in srednji podjetnik pri vsakem takšnem poslu tvega tudi svoj denar in da ta denar neusmiljeno izgubi, če se posel ponesreči. Kdor vse to upošteva, ta

tudi ceni tiho delo teh malih in srednjih podjetnikov. Ta pa tudi razume, da sta svežost in življenjska sila narodnega gospodarstva odvisni od tega, do kakšne mere so poštteni podjetniki pripravljeni v lojalni tekmi zastaviti svoje premoženje in svoje delo. Ti mali in

srednji podjetniki so pri vsakem poslu z vso svojo osebnostjo in čeprav bi šlo le za nekaj metrov blaga.

Mali in srednji podjetniki so temelj zdravega in napredujočega narodnega gospodarstva.

Novi način finansiranja vojne

Vojnih posojil ni skoraj več

V »Reichu« razpravlja g. W. Steh o novem načinu finansiranja vojne ter pravi med drugim:

Še pred kratkim se vojne brez vojnih posojil niso mogle misliti. V svetovni vojni je n. pr. Nemčija štiri mesece po izbruhu vojne razpisala prvo vojno posojilo in nato redno vsakega pol leta osem nadaljnjih posojil v višini 9—15 milijard mark, da je dobila država z vojnimi posojili skupno za 101 milijardo mark denarja. Enako metodo za finansiranje vojne so uporabljale tudi zavezniške države in še danes so obveznice vojnih posojil v Angliji in USA med najpomembnejšimi papirji na anglosaških kapitalnih trgih. Sedaj pa vojnih posojil skoraj ne uporabljajo. Anglija je sicer v začetku marca 1940. poskusila z razpisom vojnega posojila v višini 300 milijonov funtov znova uporabiti staro metodo, ali je kasneje to namero opustila. V Franciji pa že od vsega početka vojne sploh niso poskusili vojno finansirati drugače kot z zakladnimi boni.

Zakaj ni več vojnih posojil?

Glavni vzrok, da se ne razpisujejo več vojna posojila, je pač v spoznanju tako v totalitarnih kot liberalnih državah, da je vojno finansiranje le bolj ali manj podrejeni del velikega vojnogospodarskega urejevalnega problema, ki pomeni v zadnjem zaključku gospodarsko blagovno organizacijsko nalogo. V svetovni vojni, ki se je odigrala v celoti v liberalnem gospodarskem sistemu, je bila tehnika vojnega finansiranja edino sredstvo države za vodstvo in zajemanje kupne moči prebivalstva. Vojna posojila so bila zato vedno velike politične akcije in z velikim moralnim pritiskom se je delalo za njihov uspeh. Poleg tega je bil davčni aparat v zadnji vojni še zelo skromen ip so politični in ideološki razlogi zelo nasprotovali prehudemu navijanju davčnega vijaka. Nemčija je n. pr. vojne stroške v svetovni vojni krila le za 10—12 % z davki.

Sedaj pa so razmere čisto drugačne. Davki so bili že ob začetku vojne povsod visoki in so se po izbruhu še znatno zvišali. Tako se je v Angliji zvišala povprečna višina dohodnine od 28 % v začetku vojne sedaj že na 50 %. Tudi v USA se davki stalno zvišujejo. Nemčija je mogla dosedaj 50 % svojih vojnih izdatkov kriti z davki, Anglija pa 35—40 %. Davki torej sedaj izvršujejo velik del naloge prejšnjih vojnih posojil.

Poleg tega so takoj ob začetku vojne uvedeni in nato stalno izpopolnjevani ukrepi za racioniranje potrošnje, omejevanje proizvodnje v konsumnem sektorju, devizni in zun. trgovinski ukrepi že vnaprej prisilili kupno moč prebivalstva na pota, ki so bila vojno-gospodarsko potrebna. Istočasno pa se je tudi

zadrževalo dviganje cen. Anglija je v vsem tem le glede obsega teh ukrepov, ne pa načelno za Nemčijo. Viški denarnih sredstev tako konsumnega ko produktivnega gospodarstva se s tem kopičijo pri kreditnih ustanovah, ki jih more država brez posebne težave izkoriščati za sebe.

Spremenilo pa se je tudi nazoranje o razmerju kapitala do države. V zadnji vojni se je smatrala pripravljenost kapitala, da služi državi, kot posebna zasluga in so zato veljale za vojna posojila posebno ugodne obrestne mere, danes pa se smatra kot samo po sebi umljivo, da tudi kapital prispeva za priboritev zmage. Zato se je v Nemčiji obrestna mera za razne finansijske potrebe države postopoma zmanjšala od 4,5 na 3,5 %.

Zadnji vzrok za neuporabljanje vojnih posojil pa je v tem, ker danes država vse drugače obvlada denarni trg in kapitalno tehniko. Prej je morala država zaradi svobode na kapitalnem trgu vedno skrbeti za to, da je mogla zapadle obroke posojil izplačati, sedaj pa more postaviti država posojilodajalca v takšen položaj, da ni zanj pri zapadlosti posojilnih obrov nobene druge rešitve, kakor da svoj denar zopet naloži v državne papirje. Finančni ministri morejo zato kratkoročna posojila smatrati kot dolgoročna, pri tem pa se dejansko kratkoročna posojila mnogo nižje obrestujejo ko nekdanja vojna posojila.

Vendar pa se zaradi vsega tega ne sme misliti, da sedaj sploh ni nobenih dolgoročnih papirjev. Problem zapadlosti danes za državo sicer ni več tako pereč, država pa mora gledati na to, da doseže za

večino svojih vojnih dolgov dolgoročno odplačilnost. Tako daje Nemčija raznim hranilnim zavodom posebna posojila (voj. obveznice) na razpolago. Poleg tega se izdajajo zakladni listi, katerih amortizacijska doba se je dvignila od 5 na 21 let. Na ta način je mogla Nemčija polovico svoje nove zadolžitve kriti z dolgoročnimi obveznicami. Podobno dela tudi Anglija.

Nova tehnika razpisovanja posojil

Je sedaj zlasti značilna. Prej so se izdajala v večjih časovnih razdobjih velika milijardna posojila, ki so pomenila za denarni trg velike napore, sedaj pa se izdajajo posojila kar po tekočem traku. Zato danes tudi ni pritiska na denarni trg. Vsi prihranki se sedaj takoj zajamejo v njih razpoložljivi višini, kar olajšuje tudi regulacijo denarnega trga.

Čeprav pa se je nova tehnika vojnega finansiranja izkazala, pa se ne sme prezreti, da tudi kratkoročni dolgovi pomenijo zelo resen konsolidacijski problem. Denar, ki doteka denarnim zavodom in ki je naložen v kratko- ali srednjeročne drž. papirje, ni narodno gospodarsko več svobodno razpoložljiv. Ta denar se kasneje ne more izdati še enkrat, ker je bil že za vojne investicije iztrošen. To dejstvo mora kasneje priti do izraza v spremembi teh naložb v dolgoročne papirje. Tako se bo sedanja vojna, ki ne pozna vojnih posojil, zaključila z velikim konsolidacijskim posojilom, z velikim posojilom miru in zmage.

O industriji stanične volne v Bolgariji

so že mnogo razpravljali, prešestali so gospodarska in tehnična vprašanja, do praktičnih ukrepov za urešničenje raznih načrtov pa še ni prišlo. Največji odjemalec stanične volne je v Bolgariji industrija papirja. Uvoz stanične volne je znašal l. 1935. — 6.736, l. 1939. pa že 15.553 ton. Uvoz bo gotovo naraščal, ker je bila uporaba papirja v Bolgariji v primerjavi z drugimi državami doslej prav nizka: na enega prebivalca Bolgarije samo 3, v Nemčiji 42, v USA pa 48 kg papirja.

V pogledu surovin ima Bolgarija vse pogoje za industrijo stanične volne. Gozdovi obsegajo tri desetine državne površine in odpade od gozdojva na listnato drevje 87, na iglasto pa 13%. Pri iglastem drevju cenijo letni prirastek na 640.000 m³, letno porabo pa na 500.000 m³. Od prebitka 140.000 m³ bi popolnoma zadostovalo industriji stanične volne kakih 60.000 m³.

Glavna ovira industrije so zelo slabe prometne razmere. Na en hektar bolgarskih državnih gozdov odpade samo 1 m kolovoza, pri običajskih in zadružnih gozdovih komaj pol metra, dočim ima n. pr. v Švici vsak hektar gozda na razpolago 33 m vozne poti. Druga ovira so visoke lesne cene, ki so posledica slabe organizacije gozdarstva.

Za bolgarsko industrijo stanične volne bi prišla v prvi vrsti v poštev smrekovina, v drugi pa jelovina in borovina. Najboljše bi bilo, če bi država, ki ima v svoji posesti dve tretjini gozdov iglastega drevja, zalagala industrijo stanične volne s potrebnimi surovinami. To bi tudi dovedlo do uvedbe primernih stalnih cen. Snovi, ki so poleg lesa še potrebne pri izdelavi stanične volne, bi morala Bolgarija sprva še uvažati, delovnih moči pa ima dovolj na razpolago in je tako zajamčen uspeh po državnih ali privatnih iniciativah ustanovljeni novi industrijski panogi.

Hrvatska pristopila k trojnemu paktu

V nedeljo opoldne je bil v Doževi palači v Benetkah slovesno podpisan protokol o pristopu Hrvatske h berlinskemu trojnemu paktu.

Nemški zun. minister v. Ribbentrop je prišel v Benetke že v soboto zvečer ter bil zelo slovesno sprejet, italijanski zunanji minister grof Ciano pa je prišel že dopoldne.

V nedeljo so prispeli v Benetke japonski veleposlanik v Rimu Horikiri ter drugi zastopniki držav, ki so že pristopile k trojnemu paktu.

Svečani pristop Hrvatske k trojnemu paktu se je začel točno ob 12. v nedeljo, ko so vstopili v dvorano Doževe palače grof Ciano, v. Ribbentrop in poglavnik dr. Pavelić in maršal Kvaternik.

Grof Ciano je prečital besedilo protokola, ki je sestavljeno enako kakor vsi prejšnji protokoli o pristopu k trojnemu paktu. Protokol so nato podpisali zastopniki Italije, Nemčije, Japonske in za Hrvatsko dr. Pavelić.

Govor grofa Ciana

Nato je imel grof Ciano govor o pomenu pristopa Hrvatske k trojnemu paktu. Iskreno pozdravlja hrvatski narod, ki danes vstopa v skupino držav, ki na podlagi trojnega pakta nastaja spontano in svobodno. Še posebej pozdravlja Hrvatsko, ker je dosegla svojo neodvisnost po dolgih borbah. Zaupe v bodočnost Hrvatske.

Ko so sklenile Nemčija, Italija in Japonska v septembru 1940 trojni pakt, niso hotele doseči le začasno združitev, temveč postaviti podlago za sodelovanje vseh držav, ki hočejo doseči za svoje narode mir pravice. Geniji naših voditeljev ter zmage našega orožja bodo Evropi tudi ta mir zagotovili.

Ustanovitev nezavisne Hrvatske je bila eno onih pravičnih dejanj, ki po volji Duceja in Führerja popravljajo versajske krivice ter dajejo narodom stabilnost in varnost v novem redu Evrope. Vojna z Anglijo ima cilj in namen, ustvariti pogoje za nov in pravičen mir. To je visoki pomen trojnega pakta.

Nato je govoril dr. Pavelić, ki se je zahvalil za pozdrave ter izjavil, da je bila zanj čast podpisati protokol, s katerim sprejema Hrvatska od Nemčije, Italije in Japonske ustvarjeni pravični red. Hrvatska se je že s svojo ustanovitvijo postavila ob bok totalitarnih držav. Zahvaljuje se Duceju, Führerju in predsedniku Carstva Vzhajajočega sonca, da so mu dali priliko, da kot predstavnik Hrvatske še enkrat potrdi njeno voljo do življenja in do sodelovanja z državami osi.

Dr. Paveliću je nato najprej čestital grof Ciano, nato pa vsi ostali. Ob 12.35 je bila slovesnost končana.

Ali ste že poravnali naročnino?

Potovanje v obmorske pokrajine

Izdajanje dovoljenj za potovanje v Reško, Splitsko, Zadrsko in Kotsko pokrajino je bilo poverjeno pristojnim kvesturam. Kdor želi potovati v te pokrajine, naj predloži pri kvesturi svojega bivališča prošnjo, v kateri so navedeni kraji, ki jih želi obiskati, ter razlogi njegovega potovanja.

Uspeh velike italijanske železarne

V italijanski železni industriji zavzema milansko podjetje Acciaierie e Ferriere Lombarde Falck zelo važno mesto. Tudi v vojnem letu 1941. je imelo to veliko podjetje lepe uspehe. Tako se je kosmat dobiček dvignil od 44.7 na 51.2 mil. lir, čisti dobiček pa od 14.2 na 18 mil. lir, čeprav so široški obrata zaradi podražitve surovin in transporta ter zaradi zvišanja delavskih mezd in mnogih novih naprav narasli od 22.9 na 25.4 mil. lir. Akcijski kapital se je zvišal od 250 na 290 mil. lir.

Razvoj električne industrije v Italiji

Letos oktobra bo v Taormini kongres predstavnikov italijanske električne industrije, ki bo posvetil vso pozornost udeleževanju elektrotehnike pri izvajanju programa avtarkije. Električna industrija hoče v polni meri služiti državi in narodu, pri čemer je potrebno smotno in temeljito izkoriščanje vseh energij.

»L'Europa S. O.« navaja v dokaz velikega razvoja italijanske električne industrije, da je produkcija električne energije znašala l. 1921. — 4.200.000 kW, lani pa se je dvignila na 20 milijard kW.

Kongres in razstavo za proizvodnjo metana

v Bolonji je obiskal tudi Minister za korporacije Ekscelesca Amicucci, ki je v otvoritvenem govoru naglasil pomen tega gonilnega sredstva. Italija je v vojni dobi zvišala proizvodnjo metana na štirikratno množino prejšnje proizvodnje in prihranila s tem na tisoče ton bencina. To delo je omogočilo ministrstvo z izvedbo predlogov lanskega kongresa in z ustanovitvijo posebnega Državnega zavoda za metan. Vloga metana bo v avtarkičnem gospodarstvu ohranila svoj pomen tudi po vojni.

Štetje živine v Italiji

Kmetijsko ministrstvo je odredilo, da se dne 30. junija začne v vsej Italiji štetje živine, in sicer konj, goved, bikov, svinj, ovc in koz.

Ministrstvo je nadalje odredilo, da pripade državi od žive teže živine 30 odstotkov, vendar pa so dovoljene razne izjeme. Kdor ima samo eno glavo živine, je od te določbe izvzet. Dovoljene pa so še druge izjeme z ozirom na rejo živine in druge potrebne okoliščine. Za manjše posestnike so dovoljene še posebne olajšave.

Nova pogodba med Madžarsko in Nemčijo

Med Nemčijo in Madžarsko je bila sklenjena posebna pogodba o madžarski dobavi zelenjave in sadja Nemčiji. Izvoz sadja in zelenjave se po vrednosti poveča od 10 na 24 milijonov mark. Izvojni kontingenti so se povečali predvsem zaradi znatnega povečanja madžarskega ozemlja. Od skupnega kontingenta 24 milijonov mark odpade 11 milijonov mark na sveže sadje, 2.7 milijona na sadne in zelenjadne konzerve in 0.5 milijona mark na zgodnji krompir. Izvojni kontingenti se bodo v bodoče določevali spomladi in ne jeseni.

Mosulski petrolei

Zadnji dogodki na Bližnjem vzhodu so zopet dvignili splošno zanimanje za bogata ležišča zemeljskega olja v teh krajih. V prejšnji številki smo podali nekaj zgodovine o boju za petrolej ob Perzijskem zalivu, danes pa podajamo nekaj podatkov — po nemških virih — o mosulskem petroleju.

Ležišča zemeljskega olja pri Mosulu so bila odkrita l. 1902. Dve leti kasneje so si pridobili Nemci prvo koncesijo za izkoriščanje teh ležišč, a tudi Angleži in Amerikanci so bili udeleženi pri tej koncesiji. L. 1912. se je ustanovila Turška petrolejska družba. V tej za izkoriščanje mezopotamskih petrolejskih ležišč ustanovljeni družbi se je zadovoljila nemška skupina, ki je pridobila družbi pomembne pravice, s 25odstotno udeležbo, dočim je imela angleška skupina 50% deležev, ostalih 25 odstotkov pa nizozemska skupina kr. petrolejske družbe. Ta razdelitev deležev je bila del velike pogodbe med Turčijo in angleško in nemško skupino. Pogajanja za sklenitev te pogodbe so bila zelo dolgotrajna in težavna in Nemci so skušali na vsak način doseči sporazum.

Kmalu nato je izbruhnila svetovna vojna. Angleži so od vsega početka vojne skušali, da bi postali edini lastniki teh ležišč. Zato se v Mezopotamiji vojna l. 1918. ni nehala in prav za prav tu sploh ni nikdar prišlo do miru. Turčija je po polomu še nadalje vztrajala na svojih pravicah do teh ležišč, Angleži pa so svoje vojaške, diplomatske in finančne intervencije nadaljevali tako dolgo, dokler niso l. 1928. dobili kontrolo nad mosulskim ležiščem. Ustanovila se je država Irak kot britanska mandatska država. V novi družbi Iraq Petroleum Co pa so bili razdeljeni po nekaterih korekturah posamezni deleži takole: 31.25% je pripadlo Anglo Iranian

Oil Comp, 21.25% na Standard Oil, 21.25% na Compagnie Francaise, 5% na Armenca Gulbenhian, ostalih 21.25% pa je dobila Shellova skupina. S tem je bila britanska večina zagotovljena. Ta večina je bila še močno podprta s tem, ker je bil britanski vpliv na iraško vlado odločilen. Ko je 30. julija leta 1930. Bagdad dosegel svojo praktično samostojnost, so se v posebni pogodbi ugotovile britanske predprave na mosulski petrolej.

Od trenutka, ko je bil turški vpliv v mosulskih ležiščih popolnoma izločen, je proizvodnja petroleja rapidno naraščala. L. 1929. je bil Irak s proizvodnjo 1 milijona sodov še daleč vzadi na listi svetovne petrolejske proizvodnje. Toda iz leta v leto je iraška proizvodnja naraščala in l. 1937. s proizvodnjo 32 milijonov sodov dosegla 8. mesto v svetovni proizvodnji. Ta proizvodnja pa bi se mogla po mnenju strokovnjakov brez posebnih težav še podvojiti. Namesto tega pa je proizvodnja padla, ker je angleško vodstvo družbe dušilo proizvodnjo, zlasti še, ker je bilo dovajanje olja po vodih v Tripolis in Haifo l. 1940. nekajkrat pretrgano. Medtem je postal namesto Mosula Kirkuk središče severne iraške petrolejske proizvodnje in verjetno je, da bi bilo dosedanje izkoriščanje iraških ležišč le začetek velikega izkoriščanja, če bi se mogel Irak osamosvojiti od angleškega vpliva. Dejansko je bil parlamentu v Bagdadu tudi že predložen zakonski načrt, ki prepoveduje vsem prebivalcem Iraka vsako prodajo petrolejskih delnic brez posebnega dovoljenja oblasti tujcem.

Glede bogastva petrolejskih ležišč je Irak na 3. mestu v svetovni lestvici, takoj za USA in za SSSR ter so znatno bogatejša od onih v Venezueli, katerih proizvodnja pa je danes kljub temu desetkrat večja kakor pa mosulska.

O investicijski politiki SUZORja

SUZOR v Zagrebu še ni likvidiran in zagrebški listi še vedno razpravljajo o težavah in ovirah likvidacije ter naglašajo, da bo nova osrednja zavarovalna organizacija prikrajšana pri premoženju zaradi SUZORjeve zgrešene investicijske politike. Med take razprave se, kakor smo že nekajkrat poročali, vrivajo domneve in tudi trditve, da je imela Slovenija velike koristi od SUZORjevih investicij. Da to ne drži, smo že večkrat ugotovili, zdaj pa še navajamo, kako je bilo z zadnjo SUZORjevo investicijsko petletko.

Ravnateljstvo SUZORja jo je odobrilo dne 23. novembra l. 1937. in določeno je bilo, da odpade od 67.9 milijonov dinarjev investicij na Slovenijo poldrugi milijon ali 2.2%. V letu 1937. pa je Slovenija participirala pri celotnem predpisu s 16.2% in bi ji tako pripadalo v novi petletki investicij ne samo 2.2%, nego 16.2% ali 10.9 milijonov.

Ob začetku nove in zadnje petletke je izkazala bilanca SUZORja 60.8 mil. din posojil in je od tega odpadlo na Slovenijo samo 8.6 mil. ali 14.1%.

mil.). Uvozni presežek znaša torej 39.9 mil.

Od januarja do maja 1941. je znašala vrednost uvoza 760.9 mil., kar je za 302 mil. manj od istega razdobja lanskega leta, vrednost izvoza pa je bila 554.4 mil., kar presega lanski izvoz od januarja do maja za 3.7 mil. Pasivni saldo švicarske izmenjave blaga z inozemstvom se je v prvih petih mesecih l. 1941. zmanjšal za 305.7 mil. šv. fr.

Angleška premogovna industrija

hoče zvišati svojo produkcijo za 25 milijonov ton, za okrog 12.5%. V zvezi s tem so predstavniki delavskih organizacij predlagali splošno zvišanje mezd, kar pa so podjetniki odklonili. Naposled so se sporazumeli, da bodo dobivali rudarji na posado (šilt) po en šiling doklade, a to le pod pogojem, da ni bil noben delovni dan v tednu zamujen.

Doma in po svetu

Kancelar Hitler je sprejel v avdienci generala Antonesca ter ga potem zadržal pri kosilu. Romunski listi poročajo o sprejemu v posebnih izdajah ter ugotavljajo, da je bil dosežen in sestanku med Hitlerjem in Antonescom ter na konferenci z zun. ministrom v Ribbentropom popoln sporazum.

Sovjetska agencija Tass je izdala nov demanti z ozirom na vesti, ki so nastale v Angliji in Ameriki po povratku angleškega veleposlanika Crippsa o poslabšanju nemško-sovjetskih odnosov. Demanti pravi, da so vse te vesti brez podlage in da so nemško-sovjetski odnosi popolnoma takšni, kakršni so bili. Demanti zlasti ugotavlja teh 5 točk: 1. Nemčija ni predložila nobene zahteve, da bi bila potrebna nova pogajanja. 2. Nemčija prav tako strogo izpolnjuje določila nemško-sovjetske pogodbe kakor SSSR in so zato vesti, da bi Nemčija prelomila pogodbo in začela z napadom na SSSR popolnoma brez podlage. 3. Če so prišle nemške čete, ki so postale na Balkanu proste, v vzhodne in severovzhodne nemške pokrajine, ni ma to nobene zveze s sovjetsko-nemškimi odnosi. 4. Sovjetska unija je za politiko miru in bo še nadalje izpolnjevala določbe nemško-sovjetske pogodbe in je zato samo izživljanje trditve, da bi sovjeti pripravljali vojno proti Nemčiji. 5. Manevri rdeče vojske imajo samo ta namen, da se izvežbajo rezervisti in preskusijo železniške zveze ter je popolnoma nesmiselno te vežbe tolmačiti kot sovražne Nemčiji.

Francosko vojno ministrstvo poroča, da so francoske čete v Siriji zaustavile angleške čete južno od Saidouxa. Tudi pri Kisaji angleške čete niso mogle prodrati francoskih utrjenih postojank.

Francozi poročajo, da nudijo francoske čete v Siriji zelo močan odpor. Zlasti krepko se upira britanskim četam tujska legija.

Turška vlada je izjavila, da ostane v sedanjem sirjskem konfliktu nevtralna, razen če bi se konflikt raztegnil tudi na njene meje.

Angleške oblasti v Aleksandriji so proglasile nad mestom obsedno stanje.

Po uradnem poročilu angleške vlade je bilo maja meseca od letalskih napadov ubitih v Angliji 5394, ranjenih 5181, pogrešanih pa je 75 ljudi, ki so najbrže vsi mrtvi.

Ameriški listi napovedujejo, da bo vlada Združenih držav Sev. Amerike najbrže že v kratkem prepovedala vsak izvoz petroleja na Japonsko.

Ameriški glavni komisar za cene Henderson je pozval pet največjih ameriških avtomobilskih fabrikantov, da prekličejo zvišanje svojih cen, ker sicer ne bo mogoče preprečiti inflacije.

Švicarski zvezni svet je s 138 proti 3 glasovom razpusil švicarsko komunistično stranko.

Gospodarski strokovni svetovalci so bili imenovani na Gorenjskem. Nemški listi pravijo, da je bilo dosedanje gospodarstvo na Gorenjskem popolnoma negativno in da bo treba mnogo dela, preden bodo gorenjske kmetije rentabilne.

Prispevki za socialno zavarovanje so na Sp. Štajerskem sedaj določeni takole: prispevek za bolniško blagajno znaša 6%, za brezposelno zavarovanje 6.5%, za nezgodno zavarovanje 1% in za starostno zavarovanje 3%, skupno torej 16.5% delavčeve plače. Delavcu se odtegne za plačilo teh prispevkov 7.75% plače, delodajalcu pa 8.75%.

Namesčenci pa plačujejo za socialno zavarovanje skupno 21% ter se odtegne od plače namesčenca 10%, 11% pa plača delodajalec.

Vožnja z motornimi vozili je od 15. junija, t. j. od danes naprej, dovoljena le z vozili, ki imajo nove tablice.

Poštni promet med Hrvaško in Spodnjo Štajersko je na obeh straneh odprt.

Največ Židov na Hrvaškem živi v Sarajevu, kjer jih je 10.000, to je ena osmina vsega prebivalstva.

Hrvaška zveza zasebnih namesčencev je pozvala vse delodajalce, da prostovoljno izplačajo vsem svojim namesčencem vojno plačo v višini enomesečnih prejemkov, 90% delodajalcev se je baže temu pozivu že odzvalo.

Jesenski veševjem v Zagrebu bo od 13. do 22. septembra.

Občni zbori

Občni zbor d. d. Blasnika nasl. v Ljubljani bo 27. junija ob 17. v družbeni pisarni. Najmanj 10 delnic se mora položiti vsaj 6 dni pred občnim zborom.

Denarstvo

Banca di Roma je ustanovila na Sušaku svojo podružnico.

Moratorij je objavljen v Srbiji za zasebno pravne terjatve do 30. junija 1942. To je skrajna meja, do katere se more dolžnik poslužiti moratorija.

Madžarska vlada je sklenila, da vzame srebrni denar iz prometa. Namesto srebrnikov bo Madžarska narodna banka izdala aluminiaste kovance po 2 in 1 pengő ter železen drobšč po 2, 10, 20 in 50 stotink. Novega denarja bo izdano za 200 milijonov pengov.

Banka za mednarodno izplačila v Baslu je na svoji zadnji glavni skupščini sklenila, da bo izplačala tudi za l. 1940. 6 odstotno dividendo, za kar bo potrebno 7.5 milijona zlatih frankov.

V Budapešti se je ustanovila z glavnico 9 milijonov pengov družba, ki bo zgradila veliko tvornico za umetno svilo in celulozno volno. Gradbeni stroški so predvideni na 16 milijonov pengov. Potrebna denarna sredstva bo dala Peštanska madžarska komercialna banka.

Angleži prodajajo na njujorški borzi svoje vrednostne papirje, da morejo kriti vojne izdatke. Med drugim prodajajo sedaj tudi delnice znane Irak Petroleum Co.

Gospodarske vesti

Hrvaško ministrstvo za narodno gospodarstvo bo obnovilo samo tista izvozna in uvozna dovolila bivše beograjske Narodne banke, ki se mu predložijo pravočasno v pregled. Stari carinski obrazci za deklaracije ostanejo še nadalje v rabi.

Turški parniki bodo na podlagi sklenjenih sporazumov opravljali redno morsko zvezo med New Yorkom in Carigradom. Vozili bodo okoli Afrike.

Riž bodo začeli pridelovati na Madžarskem. V komitatu Behes na južnem Madžarskem je v ta namen določenih 550 oralov zemlje.

V Angliji je veliko pomanjkanje cigaret. Listi menijo, da je nastalo pomanjkanje zaradi uničenja skladišč tobaka po nemških letalih.

Delniška glavica Škodovih zavodov se bo zvišala od 220 na 687.5 milijona Kč, in sicer na ta način, da se nominalna vrednost delnic na breme rezerv zviša od 320 na 1000 Kč. Večina delniške glavnice Škodovih zavodov pripada danes družbi »Reichswerke Hermann Göring«.

Trgovinska pogodba med Japonko in Sovjetsko unijo je bila podpisana. Japonski list »Niči-Niči« piše, da je to prva trgovinska pogodba med Rusijo in Japonko in da ta pogodba ne določa samo najvišjih ugodnosti v medsebojnem prometu obeh držav, temveč odpira tudi možnosti za bodoče prijateljsko sodelovanje obeh držav.

Že v 24 urah barva, plesira in kemične snovi, obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

A. ŠARABON & CO.
LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s specerijo

Veleprazarna za kavo

Milniza dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzobjavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66